

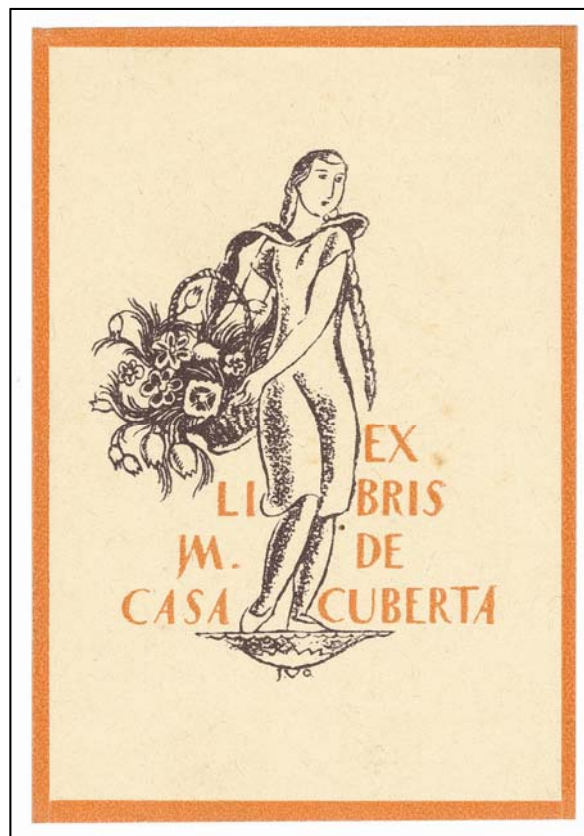
Donació del fons Josep Obiols a la Biblioteca de Catalunya

10 de juliol de 2015

Donació del Fons Josep Obiols

La Biblioteca de Catalunya del Departament de Cultura rep el Fons Josep Obiols després que la família de l'artista n'hagi fet donació a la Biblioteca perquè sigui conservat i posat a l'abast d'investigadors. Josep Obiols, dibuixant, gravador i pintor, és un dels representants més destacats del noucentisme artístic català. A banda de la seva obra com a pintor i gravador, va realitzar nombroses il·lustracions per a llibres i revistes, així com cartells. Ara, la Biblioteca difondrà el fons a través del catàleg i digitalitzarà tots els continguts.

L'acte de recepció del fons, que ha estat presidit pel conseller de Cultura, Ferran Mascarell, ha tingut lloc a la Biblioteca de Catalunya. Hi han intervingut, Eugènia Serra, directora de la Biblioteca de Catalunya, i Raimon Obiols, en representació de la família.

Ex-libris de J.M. de Casacuberta

El Fons Josep Obiols

Material gràfic

El Fons Josep Obiols que ingressa a la Biblioteca de Catalunya està constituït d'un ampli recull de materials gràfics, format per:

- 20 ex-libris i estampes xilogràfiques.
- Col·lecció de 12 retrats: dibuixos originals a llapis o a tinta, entre els quals destaquen els de Tomàs Garcés, Josep M. López-Picó, Marçal Olivar i Carles Riba
- 500 dibuixos de projectes editorials: cobertes, marques d'editor, capçaleres de revistes, etc. Organitzats en dues carpetes:
  - a) Una carpeta de 52 x 38 cm, amb 8 dossiers que contenen en total uns 280 dibuixos. Cada dossier es correspon a un projecte editorial: cobertes, marques d'editor, capçaleres de revistes, etc.
  - b) Una carpeta de 72 x 50 cm, que conté uns 220 dibuixos. Diferents projectes editorials separats amb paper fi possiblement inèdits.
- 40 Llibretes d'artista amb dibuixos acadèmics i apunts de butxaca.
  1. Apunts sobre catedrals de Burgos, Leon...etc.
  2. Dibuix llapis
  3. Dibuixos mobles disseny
  4. Portadora, Nen tocant flauta, Mare de Déu
  5. Figures a llapis
  6. Figures, armes, escuts
  7. Agenda, Calendari de cartes enviades
  8. Figures d'època, animals
  9. Eines
  10. Animals de carrega
  11. Figures
  12. Ocells, escuts, elements decoratius
  13. Mares de Déu
  14. Mobles i croquis d'una sala
  15. Figures. Disseny lletres Syra
  16. Emblemes Gran Teatre del Liceu
  17. Direccions, cadires, retrats
  18. Pescadors
  19. Disseny, emblemes, APEC
  20. Figures nues, reclinades. Escuts Generalitat de Catalunya
  21. Caps amb barrets anys 20
  22. Anotacions i comptes diversos
  23. Nens llegint
  24. Figures a llapis
  25. Figures a llapis, vistes urbanes
  26. Figures, escuts
  27. Emblema Institut Professional

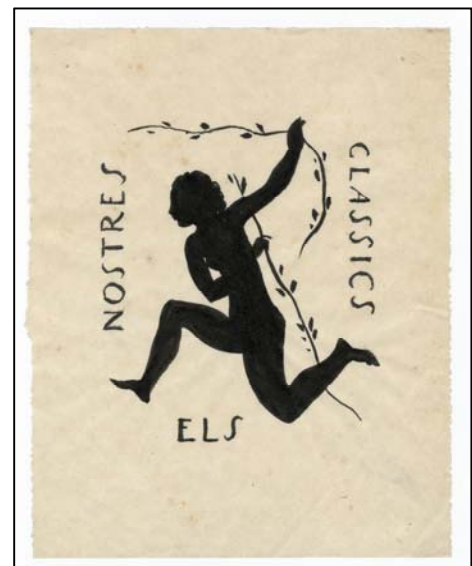
28. Mobles Badrinas, Revista Infantil "JORDI"
29. Nus femenins. Emblema de la "Palestra" i de la "Branca"
30. Figures
31. Figures
32. Camperols
33. Figures cistell de fruites
34. Figures a tinta
35. Camperols estirats
36. Camperols a llapis blau
37. Projectes cartells de la Casa de la Maternitat, Cartell Exposició Primavera 1933
38. Els Nostres Clàssics, L'angelet de les vuit
39. Figures
40. Escala Municipal de Música.

- Dibuixos a llapis i/o a tinta.
- Llibretes mida foli de dibuixos acadèmics (Escala de Llotja).
- Llibretes de butxaca tipus Moleskine.

El material gràfic del Fons Josep Obiols contribueix a enriquir notablement el fons de la Biblioteca de Catalunya d'estampes, dels anys 20 i 30 del segle XX, ja que es tracta de dibuixos originals, i algunes estampes i proves d'impremta que permeten, a part d'ampliar el camp d'estudi sobre l'autor, entendre les tècniques i el context editorial dels anys 20 i 30 del segle passat.

Jordi, Setmanari Infantil

Els nostres clàssics

Correspondència

A més del fons gràfic, el donatiu inclou les cartes que l'artista va rebre de més de cent corresponents que són, en molts casos, figures i entitats rellevants de la història de la cultura catalana de totes les disciplines: els seus amics Carles Riba i J. V. Foix, Joan Salvat-Papasseit, Joaquim Torres Garcia, Joaquim Folguera, Tomàs Garcés, l'Associació protectora de l'Ensenyança en català o les Galeries Syra. La correspondència inclou també un conjunt de nades rebudes per Josep Obiols de diferents artistes i escriptors.

Alguns dels corresponents d'Obiols són:

- Abadia de Montserrat
- Aragay, Josep
- Josep Llorens Artigas
- Arts i Artistes, Les
- Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana
- Badrinas, Antoni
- Benet, Rafael
- Bofill i Ferro, Jaume
- Bonet Garí, Lluís
- Bonnemaison, Francesca
- Casa de la Caritat (Barcelona)
- Casacuberta, Josep M. de
- Casanoves, Enric
- Cercle artístic de Sant Lluç
- Crexells, Joan
- Domingo, Francesc
- Elias, Francesc
- Estelrich, Joan
- Foix, J. V.
- Folch i Torres, Joaquim
- Folguera, Joaquim
- Folguera i Duran, Manuel
- Foment de les Arts Decoratives
- Garcés, Tomàs
- Generalitat de Catalunya
- Gibert Camins, Enric
- Gili editores
- Guarro, vda. de
- Impremta Elzeviriana
- Impremta Joan Sallent
- Impremta la Neotipia
- Institució de les Lletres Catalanes
- Junta d'Exposicions d'Art de Catalunya
- Junta Municipal d'Exposicions d'Art
- López-Picó, Josep M.
- Maragall, Joan Anton
- Martorell, Artur
- Merli, Joan
- Millàs Raurell, Josep
- Millet i Maristany, Fèlix
- Muntañola, Antoni
- Nogués, Xavier
- Oliva
- Plandiura, Lluís
- Prats, Joan
- Puig Gairalt, Antoni
- Ràfols, Josep F.
- Rebull, Joan
- Reial Círcol Artístic
- Riba, Carles
- Ricart, Enric C.
- Rubió, Jordi
- Sagarra, Josep M. de
- Saló de Montjuïc
- Salvat Papasseit, Joan
- Solanic, Rafael
- Soldevila, Carles
- Sunyer, Joaquim
- Syra, Galeries d'Art
- Torres Garcia, Joaquim
- Universitat de Barcelona

Josep Obiols

Josep Obiols i Palau (1894-1967). Va néixer en un Sarrià encara no annexionat a Barcelona el 5 de març de 1894. Era fill de Tomàs Obiols, originari de Vallvidrera, i de Filomena Palau, nascuda a Valls, gent de pagès que van establir una carboneria al carrer Major de la població. Va estudiar a l'escola pública de la vila, on va coincidir amb J. V. Foix, amb qui el va unir una gran amistat. En acabar la primària, va estudiar comerç i va començar a treballar en un despatx mercantil. Mentrestant, el 1909, havia entrat en contacte amb qui es va convertir en el seu gran mestre, Joaquim Torres García, també veí de Sarrià. El pintor nascut a l'Uruguai, fundador de l'Escola de Decoració, li va ensenyar les tècniques de la pintura mural i de la xilografia.

Joventut i Noucentisme

Obiols va assumir el Noucentisme essent amb prou feines un adolescent i el va entendre sempre —cosa gens infreqüent en l'època— no només com a forma sinó com a compromís amb un país en construcció, com ho demostra el volum i l'abast de la seva obra cívica. Dels anys 1912-1915 són les primeres obres que coneixem d'Obiols: les cobertes per a dos àlbums en què conservava els retalls de les gloses d'Eugeni d'Ors a *La Veu de Catalunya*; els dibuixos i estudis reproduïts en un recull de treballs de l'Escola de Decoració i en la seva fugaç revista, i treballs de pintura al fresc amb els quals va participar per primera vegada en una exposició, la col·lectiva *Art Nou Català*, que es va celebrar a Sabadell l'estiu de 1915, considerada una fita del noucentisme.

Obiols era assidu a la tertúlia de *La Revista*, fundada per Josep Maria López-Picó. En aquest grup hi havia Carles Riba, J. V. Foix, Rafael Benet, Josep Maria Millàs-Raurell, Joaquim Folguera i Joan Crexells. Amb alguns d'ells va establir una gran amistat i una col·laboració fecunda, com ho evidencia el fet que s'encarregués de l'emblema de *La Revista* i de les seves Publicacions (1916), que il·lustrés els llibres de molts d'ells i l'abundant correspondència que es conserva al seu arxiu. Va ser en aquest cercle on Obiols va començar a dedicar-se professionalment a la il·lustració, el grafisme i la pintura i a depurar una imatge emblemàticament i carismàticament noucentista.

És en aquest moment quan arrenca l'extensa producció editorial de Josep Obiols. S'encarrega, entre d'altres, de la coberta de *Noves cançons* (1916) i de *Llibre de les donzelles* (1917), del poeta simbolista Joan Arús, editats per les Publicacions de La Revista, i del primer poemari de Ventura Gassol, *Àmfora* (Altés, 1917), convertida en icònica en ser triada com a imatge de l'exposició *El Noucentisme. Un projecte de modernitat*. I de la concepció gràfica dels originalíssims *Almanac de La Revista* de 1918 i 1919, ideats pel poeta i crític literari Joaquim Folguera, mort prematurament aquest darrer any, en què segurament seguint el camí de l'*Almanach dels noucentistes* de 1911 s'aplegaven textos i obra de literats, intel·lectuals, polítics i artistes —Josep Carner, J. V. Foix, Carles Riba, Jaume Bofill i Mates, Josep Maria de Sagarra, Eugeni d'Ors, Josep Maria Junoy, Joan Crexells,

Pompeu Fabra, Antoni Rovira i Virgili, Pere Bosch i Gimpera, Jordi Rubió, Lluís Nicolau d'Olwer, Joan Estelrich, Ferran Soldevila, Ramon d'Abadal, Agustí Calvet *Gaziel*, Alexandre Plana, Joaquim Sunyer, Xavier Nogués, Manolo Hugué, Enric-Cristòfor Ricart— gens aliens a l'efervescència política del moment i als estralls de la Primera Guerra Mundial.

Els anys 1920-1921 va emprendre un llarg viatge de formació a Itàlia. Contractat per l'editor Antoni Muntañola, modernitzador de l'edició de llibres infantils a Catalunya, i amb la companyia intermitent dels seus amics Carles Riba i Clementina Arderiu, va visitar Florència, Siena i Roma, entre altres ciutats. El viatge, durant el qual va dibuixar una sèrie d'estampes sobre els déus grecs per a un projecte a quatre mans amb Riba només publicat en part per Muntañola (*La leyenda de los dioses griegos*, 1923), li va permetre conèixer de primera mà l'obra de grans mestres renaixentistes.

Projecte d'ex-libris per a Joan Merli

Pintura mural

En retornar d'Itàlia l'any 1921, va iniciar la labor de muralista i va continuar la de grafista i il·lustrador de llibres, cartells i ex-libris. Va reprendre una fructífera col·laboració amb l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, fundada a finals del segle XIX per Francesc Flos i Calcat i que a partir de 1914 va portar a terme una activitat frenètica gràcies a l'empenta que hi va donar la Mancomunitat de Catalunya i a la direcció de Manuel Folguera. Obiols en va dissenyar el logotip, petits impresos i cartells, el més emblemàtic dels quals representa un nen amb bata rosa, calça curta, cartera groga i espadenyes que es dirigeix cap a l'escola amb el lema «Ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana?» (1922), recuperat recentment com a símbol de la defensa de l'ensenyament en

català. Per a l'APEC il·lustrà també, entre altres publicacions, els quadernets del *Cartipàs Català* (1917) i el *Sil·labari Català* (1922), de Pau Romeva, les *Lectures d'infants*, de Maria Assumpció Pascual (1930) i *Història. Primeres lectures*, d'Enric Bagué i Jaume Vicens Vives (1936).

L'any 1922 Francesca Bonnemaison li va encarregar la decoració mural de la capella de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona. El 1923 es va casar amb Montserrat Germà Erola, que havia conegut un temps enrere quan treballava en unes pintures murals al Grup Escolar del Poble Nou, i on ella feia de mestra. També aquell any se li demanà que decorés la sala de música de la casa Guarro de Sarrià, seu de l'actual Scuola Italiana Montessori al carrer de Setantí, i va col·laborar periòdicament en la revista d'humor *El Borinot*, fundada per Lluís Beltran i Pijoan i Josep Aragay.

A mitjan anys vint va dissenyar el logotip de la col·lecció Els Nostres Clàssics per a l'editorial Barcino, encara vigent, i es va encarregar de la concepció gràfica d'altres col·leccions de la casa dirigida per Josep Maria de Casacuberta, així com de la col·lecció de literatura universal de l'Editorial Catalana dirigida per Josep Carner (*L'amic Fritz*, d'Erckmann-Chatrian, i *Silas Marner*, de George Elliot, entre d'altres). Mentrestant, realitza cobertes, frontispicis i il·lustracions interiors, amb dibuixos a la ploma i al guaix o gravats al boix, per a llibres, entre d'altres, de Josep Maria de Sagarra (*L'estudiant i la pubilla*, Publicacions de La Revista, 1921); Tomàs Garcés (*Vint cançons*, Llibreria Nacional Catalana, 1922; *L'ombra del lladoner*, Obradors Omega, 1924); Joan Salvat-Papasseit (*El poema de la rosa als llavis*, Llibreria Nacional Catalana, 1923); Antoni Martí i Monteys (*Instants*, Impremta Altés, 1924); Carles Riba (*L'ingenu amor*, Editorial Catalana, 1924), López-Picó (*L'oci de la paraula*, Impremta Altés, 1927), i Max Aub (*Narciso*, Impremta Altés, 1928).

El 1925 va pintar el vestíbul de la casa de Correus de Barcelona i va participar per primer cop en una exposició col·lectiva a l'estranger: l'Exposition Internationale des Arts Décoratifs de París. En aquesta època amplia la seva activitat a la publicitat — per al moblista Antoni Badrinas, amb qui va col·laborar també en el disseny de marquereries i mobles, i per al barreter i mecenes Joan Prats, entre d'altres.

El 1927 va donar forma al Jordi de la revista homònima i el 1928 va dissenyar el logotip de la col·lecció Biblioteca A Tot Vent de l'editorial Proa, el boix que representa un vaixell amb la inscripció «Navego a tot vent». El 1929 participà en l'Exposició Universal de Barcelona pintant unes llunetes per al Palau Nacional de Montjuïc.

Obiols amb les seves filles Montserrat i Àngels

L'any 1931 va participar en l'exposició col·lectiva *Living Spanish Artists* a Nova York i va exposar individualment a la Galeria Syra de Barcelona. Posteriorment va realitzar dues exposicions individuals més: a Terrassa (1933) i a Manresa (1934). Després de la Guerra Civil se li va prohibir exposar la seva obra. Tot i això, la galeria Syra va organitzar-li una mostra a porta tancada.

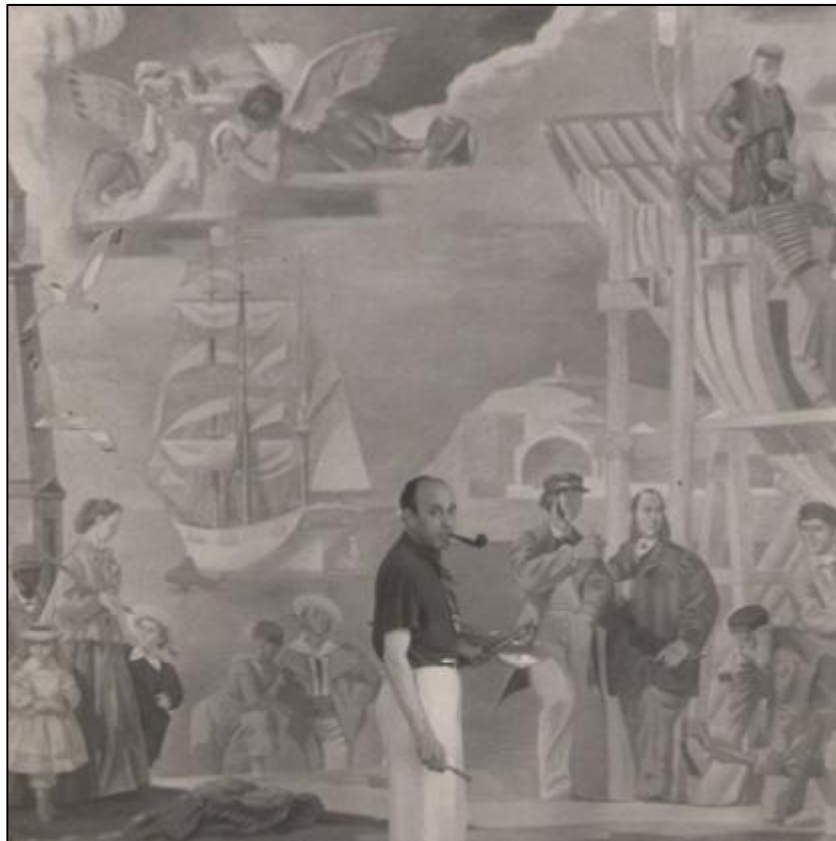
Encara en el període anterior a la guerra, va dibuixar els catàlegs de moda infantil de la botiga El Dique Flotante; va realitzar unes pintures murals a l'Institut Tècnic Eulàlia de Barcelona; va il·lustrar el llibre *Història de Catalunya. Tria d'episodis*, d'Antoni Rovira i Virgili (L'Ocell de Paper, 1933), va dissenyar el logotip i les cobertes de la *Revista de Catalunya* de l'etapa de 1934; va dibuixar portades per a la revista *D'ací d'allà* (números de primavera de 1934 i 1935), i va ser nomenat professor de dibuix quan es fundà l'Institut Escola de Sarrià. També va dissenyar molts cartells, entre els quals destaquen el de l'Exposició de Primavera (1933), el del XVI Festival de Música Contemporània (1936) i el del i Congrés Nacional de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (1936).

Guerra Civil

Amb l'esclat de la Guerra Civil, Obiols va posar la seva feina al servei de la Generalitat de Catalunya, per a la qual va realitzar l'*Auca del noi català, antifeixista i humà* (publicada el 1937 pel Comissariat de Propaganda), el logotip de la Institució de les Lletres Catalanes, el cartell per al Comissariat General d'Espanya a l'Exposició Internacional de París de 1937, els plafons per a la conselleria de Finances de la Generalitat de Catalunya (instal·lats ara a la Llotja de Mar, seu corporativa de la Cambra de Comerç de Barcelona) i el disseny del paper moneda que la mateixa conselleria va posar en circulació durant la guerra.

Postguerra i maduresa

En acabar la guerra, després de certes vacil·lacions, Obiols va decidir quedar-se a Catalunya. Va rebre una notificació que li comunicava que era cessat com a professor de dibuix, però amb altres professors cessats va participar en la fundació de l'escola Isabel de Villena, on es parlava i s'ensenyava en català, per a la qual va realitzar el logotip. Un projecte en què va coincidir amb Marçal Olivar, Carme Serrallonga, Mercè Ballarà, Josep Calsamiglia, etc.

Josep Obiols, cap a l'any 1938

En aquesta època Obiols es va dedicar de ple a la pintura mural: va realitzar la decoració de la capella privada de Miquel Regàs a Tiana (1941); la del Gran Casino de Terrassa, avui seu d'un Abacus (1942); les dependències del monestir

de Montserrat (1943-1951), on Obiols va treballar conjuntament amb els escultors Rebull i Solanic i l'arquitecte Folguera. A Montserrat, Obiols va establir amistat amb l'abat Escarré, i de resultes d'aquelles pintures van sorgir en part molts dels encàrrecs que va rebre posteriorment: la capella del Casal de Balsareny (1945), l'església parroquial de Parets (1947), la casa Garcia Humet de Sant Vicenç de Montalt (1948), pintures a la parròquia de Maria Reina de Barcelona (1950), la sala de música de la casa Bell Recó d'Argentona (1952), la capella del Castell del Remei (1953-1954),¹ l'església de Sant Vicenç de Sarrià (1953-1955), la basílica de la Mercè (1956), el seminari diocesà de Tortosa (1957), la catedral de Lleida (1959), la sala del Bon Govern de l'Ajuntament de Barcelona (1960), la capella del cambril de Solsona (1964), etc.

La seva activitat va començar a reduir-se en aparèixer els primers símptomes de ceguesa, causats per una diabetis que es va complicar amb altres malalties. Amb tot, encara es va encarregar de fer els esbossos per al baptisteri de l'església parroquial de Santa Maria d'Arenys de Mar, obra que va ser executada el 1967 per Francesc Vidal Gomà.

Josep Obiols va morir el 25 de juny de 1967 i va ser enterrat al vell cementiri de Sarrià.

